

SZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA

Előfizetési árak:
Hivatalban évről-évre 10 k.
Magyarországra 12 k.
Külföldre 20 kor.
Helyi előfizetés 5 k.
Külföldre postán szállítva 24 kor.
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétvége és
Ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XII. évfolyam 43. szám.

Nagyvárad

Szerda, 1916 február 23.

Antant-hazugság az erzerumi zsákmányról

Erzerum orosz kézre jutását az antant-sajtó hozzánk is becsempészte s a cenzura által eléggé nem figyelt szon hirrel cífrázta, hogy ott 80 000 török lett fogolylyá s 1000 ágyut zsákmányoltak. Török testvéreinket ért ezen csapás nagy depressziót keltett

lelkünkben. Ejjel megjött s hir cáfolata, az egész csak az oroszok által kitalált hazugság. Örömrünk nagy, hogy nem érte szövetségeseinket csapás, s verhetetlenek vagyunk mindenütt.

A táviratok így szólnak:

Konstantinápoly, február 22. A főhadiszállás jelenti:

Hadseregünk katonai megfontolás alapján Erzerumtól nyugatra fekvő állásokból **veszteségek nélkül vonult vissza**, miután a várostól 15 kilométernyire keletre fekvő állásokat, valamint 50 régi ágyut, amelyeket **nem lehetett szállítani, a helyszínén megsemmisített.** Az oroszok állat terjesztett ama fantasztikus hírek, hogy Erzerumban 1000 ágyut zsákmányoltak és 8000 foglyot ejtettek ellenkeznek az igazsággal. A valóságban Erzerum környékén **nem voltak harcok**, eltekintve azoktól amelyek az említett állásokban játszódtak le, alapjában Erzerum **nem volt erőd**, ha nem nyílt város, a környékén levő elavult erődítményeknek **nem volt katonai értéke**, ez okból a város fentartását **nem vették tervbe.**

A miniszterelnökségi sajtóosztály.

Erzenum elestének oka.

Budapest, február 22. (Saját tudósítónktól.) Rotterdamból jelentik: A törökök erzenumi seregét Mahmud Kiamil pasa vezette. Három hadtestével szemben az oroszok 6 hadteste állott.

Milano és Desenzano sikeres bombázása.

Olasz hadszíntér. Budapest, február 22. (Hivatalos.) Az ison-zói harcvezetés általában, de különösen a Plarénál a tüzérségi harcok meglehetősen élénkek voltak. Egyik repülőrajunk Lombardiában a gyártelepek ellen támadást intézett. Két repülő gépjármű ez alkalommal felderítés céljából **Milánóig hatolt elő.** Egy másik repülőrajunk a Garda-tó melletti Desenzano kikötő felé szállt és az ottani repülő állomást támadta meg. Mindkét vállalkozás alkalmával az egyes tárgyakon **számos találatot figyeltünk meg.** Az ellenség heves tüzérségi tüzelése dacára az összes repülőgépek épségben tértek vissza.

Orosz és Balkán front.

Orosz és délkeleti hadszíntér. Budapest, febr. 22. (Hivatalos. Hófer.) A helyzet változatlan.

Repülőink Milánót és Bresciát bombázták.

Budapest, február 22. (Saját tud.) A Stefáni ügynökség jelenti: Milánó és Brescia tartományoknak egyes helységeit ellenséges repülőgépek eredménytelenül bombázták. A Luganó és Berganió felett megjelent repülőgépek bombákat nem dobtak a helységekre, de a Milánóra ledobott bombák nagy pusztításokat okoztak.

Élénk támadások a Nyugaton.

Berlin, február 22. A nagyhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér.

A számos ködös nap után kitisztult az időjárás, az arcvonal több pontján élénk tüzérségi tevékenységet tett lehetővé. Így a Cabassei csatorna és Arras között, ahol a Souchezről keletre hatásos tüzelésünk után a franciák állásából 800 métert rohammal elfoglaltunk és 2 tüzet s 300 főnyi légénységet elfogtunk.

Az Aisne fronton és Champagne több pontján is nagyban fokozódott a harcok tevékenység élénksége. Tahuretől északnyugatra a franciák két gránát támadása **meghírsült.**

Végül a Maas mindkét oldalán levő magaslatokon a Duntól felfelé tüzérségi harcok indult meg, amely több helyen jelentékeny erejűvé fejlődött s a legutolsó éjszaka sem szünetelt. A mindkét részről felszálló repülőgépek között számos légi ütközetre került a sor, különösen az ellenséges arcvonal mögött.

Egy német lóghajó ma éjjel Reigny előtt áldozatul esett az ellenség tüzelésének.

Keleti és Balkán-hadszíntér.

A helyzet általában változatlan. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Ezer gránát felrobbant.

Budapest, febr. 22. (Saj. tud.) Zürichből jelentik:

Chalons-sur-Marne vasút állomásán a vasuti kocsiiban **egyezer gránát felrobbant.** A detonáció rettenetes volt, a kocsi darabokra zúzódtak, a közeli házak leégették.

Repülő-támadás Szuezt közelében.

Budapest, február 22. (Saját tudósítónktól.) Londonból jelentik: Február 20-án angol repülőgép a Szuez csatorna közelében hatszáz láb magasságból ledobott bombával megsemmisítette El Hassamii villanytelepet.

Szmirna lövetése.

Budapest, február 22. (Saját tudósítónktól.) A Times jelenti: A szmirnai öbölben a török ütegeket ellenséges hadihajók bombázták.

A közköltő emelése a legsúlyosabb probléma

— A főszámvevő nyilatkozata. —

A város ez évi költségvetése most készül, Szücs Géza főszámvevő éjjel nappal dolgozik az előirányzat összeállításán és különösen indokolásán. A város deficitje, mint az eddigiekből is megállapítható, több száz ezer koronára tehető s ennek fedezéséről kell gondoskodni. A közköltőemelés a legsúlyosabb probléma, mert a háztulajdonosokra nehezedne, már pedig 8700 adófizető közül 8200 olyan, aki 500 koronán alul fizet egyenes állami adót s így a kis adófizetőket érintené súlyosan a közköltő emelés.

Szücs Géza főszámvevő e kérdéstről a következőket mondta tudósítónknak:

— Szegény ez a város, az bizonyos. Sokan azonban kedvezőbb helyzetbe jutottak a háború konjunkturái következtében. Most azt a módot kell megtalálni, hogy az utóbbiakat hogyan lehetne az adózás alá vonni s direkt városi célokra megadóztatni, viszont az előbbieket hogyan lehetne megkímélni.

— Mert deficit lesz, az bizonyos, több száz ezer korona.

A közköltő emelésre gondolnak mindjárt. Hogy miből állott elő a deficit? A beruházási kiadások kevesbedtek, a fenntartási kiadások se növekedtek. De az adósságok nőttek s a bevételek csökkentek. Sok adóköteles, ezek jelentékeny része hadbavonult,

sok elpusztult, a lakások üresek, a háztulajdonosok tehát hinárba kerültek.

Ha a közköltőt emelik, akkor ez a házakra nehezedik s a háztulajdonosok a házbért okvetlenül emelik. Bizonyos kereseti osztályok existenciáját alapjában támadta meg a háború s ezektől nem lehet behajtani az adót.

— Tehát nem az a nagy probléma, hogy előálljunk a közköltőemeléssel, hanem az, hogy azt végrehajtsuk. Nagy eredményt nem érünk el vele, nem javaslatot, kézzel fogható eredményt kell felmutatni, ez a nehéz kérdés.

— Kölcseink ad asztra emelkedtek s nem bizonyos, hogy kapunk is, ha kérünk. Én ellenzője voltam a kölcseinknek, nem forsziroztam ezeket. Most se találtam megfelelőnek ezt a megoldást. Mi lesz a javaslatom, nem tudom még. A szegényedő polgárság védelme s a gazdagok adóalá vonása a célom, hogyan érem el, azt exponém fogja mutatni. A város kétségen kívül nehéz helyzetben van, de ez a háború mindent megpróbál s ami életképes, az marad meg.

— Remélem, Nagyvárad leküzdi a bajokat. Hogyan, azt a tanács és a közgyűlés bölcsesége fogja megtalálni. Én magadom hozzá az utmutatást s az alapot.

Két nagyváradi urileány ajándéka a magyar sebesülteknek.

Pár nappal ezelőtt megírtuk, hogy egy osztrák kórházból az ott ápolt sebesült magyar tisztek nevében azzal a kéréssel járult egy tiszta a fővárosi lapok kiadóhoz, hogy az osztrák lapok mintájára ők is küldjenek egy egy példányt a kórházba. Egymásután érkeztek meg a kért lapok csak éppen a Pesti Hírlap meg az Érdekes Ujság nem jöttek meg.

E hiradásunk mindenfelé nagy megdöbbenést keltett, maga a Pesti Hírlap is sietett kérdezősködni az illető kórház címe felől, de visszhangot keltett a hír Nagyváradon is két urileány lelkében.

Tegnap a következő sorok kíséretében a Modern Magyar Könyvtár 15 diszkötetét küldték be hozzánk Klärmann Rózsika és Erzsike:

A „Tiszántúl”
tekintetes Szerkesztőségének

Nagyvárad.

Becses lapjában a multkoriakban megjelent egy közlemény, mely szerint a „Pesti Hírlap” és illetve az „Erdekes Ujság” kiadóhivatala megtagadta sebesült hőseink kérését, az említett lapok egy egy példányának rendelkezésükre bocsátását illetőleg.

Abban a feltevésben, hogy szórakozás után vágyó hőseink egy jó olvasmányban könnyen fognak kárpótlást találni, ezennel rendelkezésükre bocsátjuk a „Modern Magyar Könyvtár” pár soros ajánlásunkkal ellátott 15 kötetét és kérjük, hogy azokat a mi költségünkön illetékes helyre továbbítani sziveskedjék.

A költségek összegét kérjük velünk rövid uton, talán az 531. sz. telefon (La

Roche és Darvas r. t. irodája) útján közölni.

Teljes tisztelettel
Klärman Rózsika
és Erzsike.

Nagyvárad, 1916. február 20.

U. i. Miután a könyvek idegen kézben nem jártak és házuk is ragálymentes, a könyvek minden további elővigyázati rendszabály nélkül adhatók a betegek kezébe.

A tizenöt pompás mű minden kötetének első lapjára egy katona van rajzolva köpenyén Pro Patria felirással. A katona mellett a következő kedves sorokban ajánlja a két urileány a sebesült katonáknak a könyveket:

Hősök!

Szívvel örömezt bocsátjuk e könyvet rendelkezésükre. A dicső napok után sebesültek, betegségtok okozta fájdalmakat legyen bivatva e könyv olvasása feledtetni.

A fegyver egyidőre kiesett kezeteikből, de mindazért, amit eddig cselekedtetek, tiszteletteljes bámulattal és azzal a megbecsüléssel adózunk Nektek, mely megillet becsületeket, s mely megbecsüléssel tehet egyedül minket is hozzátok, a hazához, melyért küzdöttetek, méltóvá.

Fájdalmatokra enyhülést, mielőbbi teljes felgyógyulást kívánunk.

Nagyvárad, 1916 február 20.

Klärman Rózsika
és Erzsike.

Rákóczi ut 53.

A két nemeslelkű leány hazafias adományát el fogjuk juttatni a kórházba, ahol bizonyára nagyon jól fog esni a magyar katonáknak és ezek hálátelten gondolnak

majd azokra, akik nem feledkeztek meg róluk és módjukban állott a beteg katonát a legkedvesebb ajándékkal, a magyar könyvvel szórakoztatni gyógyulása közben. A szép gondolat önmagát dicséri.

Kobozzák az eltitkolt gabonakészletet.

Munkában a pénzügyőrök.

Nagyváradon már megindult az eltitkolt élelmiszer készletek elkobzása, amelyeket a miniszteri rendelet szerint be kellett volna jelenteni.

A pénzügyőrök hozzáfogtak az elrejtett liszt, gabona, tengeri és bab elkobzásához. Legelőször a kisebb kereskedéseket, szatócsüzleteket járták be. Munkájuk már eddig is sikerrel járt, nem egy helyen akadtak elrejtett készletekre.

Minden egyes helyen átvizsgálták, hogy mekkora mennyiség szükséges a család eltartásához s mennyit jelentett be az illető. A főlöslages és eltitkolt készleteket pedig elkobozták és zár alá vették.

Mintegy 17 esetben foglaltak le eltitkolt gabona és más élelmiszer készletet. És pedig 137 métermázsa lisztet és gabonát, 76 métermázsa tengerit és 146 métermázsa babot. A lefoglalt termékeket zár alá véve, további intézkedésig az illetőknél hagyták azon szigorú parancsal, hogy ha azokat eltalálják adni, kétszeres árat lesznek kötelesek megtéríteni.

A rendőri büntető bíróság megindította az eltitkolók ellen a kihágási eljárást s a jövő hónap 16ától kezdve veszik az ügyet tárgyalás alá.

A pénzügyőrök tovább folytatják az elrejtett készletek felkutatását, amelyeket a Haditermény részvénytársaság rendelkezésére bocsájtanak.

Hoványi Géza a valutakérdésről.

Nagyvárad képviselője s a Magyarországi Pénzügyintézetek Szövetségének igazgatója a M. Sz.-ban tartalmaz cikkel adott közre a valuta javításának fenntartásáról és biztosításáról, amely életkérdés pénzrendszerünkre, a behozatal és kivitel fenntartására. A valuta biztos alapját kívánja ez értékes tanulmány, s a behozatal megszorításától vár valamelyes javulást. A valutamegfontás akadályai között egy államkölcson aligha szerepelhet, ellenben a devizaközpont felállítására eredményes lehet, amely központnak tagja lenne minden pénzügyintézet és export cég. A további módoszatok (értékpapír eladások stb.) megjelölése után felveti az Amerikában eladásra kerülő angol és francia értékeknek osztrák és magyar államkölcsonok ellen kedvező árfolyamon való kieserlésének gondolatát, miáltal végtelen perspektivák elé kerülünk. A rendszertelen valutaspékulációk káros hatására mutat rá, aminek következménye volt az arany kivitele Magyarországból külföldre. Háború után az a háborus erkölcs kapjon erőre, hogy minden nemes fémünket vigyük el a jegybank pénztárába s a belső termelést fokozzuk, hogy függetlenek legyünk a külföldtől. Ez a konkluziója a tömör, magvas tanulmányának egész Magyarországon igazságával eleven erőt fog adni a magyar társadalomnak.

A nagyváradai hegy veszedelme.

Nem lesz elég rézgálic.

Pár héttel ezelőtt dr. Molnár Imre nyug. jogtanár, a nagyváradai hegyközség érdemeiben gazdag elnöke, lapunkban már rámutatott arra a veszedelemre, amely az egész ország szőlészétét fenyegeti a rézgálic hiánya folytán.

Hogy ettől a bajtól a nagyváradai hegyet megmentse, már jóelőre összeíratta a beültetett szőlőterületet s memorandumot készített a kormányhoz, amelyben rámutatott, hogy a nagyváradai szőlősgazdák részére 150 métermázsza rézgálicra lesz szükség.

A miniszter azonban csak 60 mázsza kiszolgáltatását biztosítja, métermázsánként 3 koronájával. Ez pedig annyit jelent, hogy egy-egy holdra 429 kiló rézgálic jutna, ami kétszeri permetezésre sem elég.

A nagyváradai hegyközség választmányának tegnapi ülését is ez a kérdés foglalkoztatta főképpen.

Az ülésen dr. Molnár Imre elnöklése alatt dr. Kovács S. János, Kaczián Károly, Debreczy Imre, Balázsovics Rezső, Papp György, Kövér Endre, Középpessy Kálmán, Lausch Károly, dr. Stokker József, Karger Sándor, Márkus János hegybíró és dr. Doszpoly Dezső voltak jelen.

Elsősorban a hegybíró jelentését olvasták fel, amely szerint a hegyen a közbiztonság kielégítő, a hegyi rendészet kifogástalan. A vetőmag a gazdák részére, akik előlegezték és kifizették, megérkezett s a kiosztás folyamatban van, akik pedig a kifizetést elmulasztották, kellő igazolás után részesülhetnek még kedvezményben. A téli szőlőművelés folyamatban vannak. Az iskolaszék átiratára a hegyen levő parlag földeket összeírták.

Kevés a rézgálic.

Dr. Molnár Imre elnök rámutatott a rézgálic tárgyában küldött felterjesztésre s bemutatta a miniszternek a városhoz küldött leiratát, amely szerint a nagyváradai szőlősgazdák részére a kért 150 mázsza helyett 60 métermázsza rézgálic kiszolgáltatását biztosítja. Választa, hogy ebből alig jut valami egy-egy holdra, s inkább műveletlenül hagyják a gazdák szőlőiket, minthogy ezzel próbálkozzanak, mert e mellett elvesz a termés a befektetett munkadíjjal együtt. Helyénvalónak tartaná, hogy a városhoz újabb memorandumot küldjenek, amelyben kifejtésük mindazokat az okokat, amelyek a gazdákat újabb kérelemre sarkalják. Egyben bemutatta az általa készített következő memorandumot:

Tek. Városi Tanács!

Nagyvárad város polgármesterének 2043—1916. sz. a. kelt megkeresésére, amelyben a n. földművelési miniszternek a rézgálicügyre vonatkozó körrendelete másoltan csatolva volt, van szerencsém a következőket jelenteni.

A polgármesteri felhívást s az említett körrendeletet a hegyi választmány előterjesztvén, annak nevében a következő előterjesztést, illetve kérelmet intézem a t. Tanácshoz.

A hegyközség elnöksége már hónapokkal ezelőtt összeíratta a váradai szőlősgazdák szőlőit holdszám szerint. Miután azonban az egyes gazdák bevallásaikban nem a tiszta szőlővel beültetett területet, hanem egész szőlőjük holdszámát jelentették be: az elnökség albizottságilag a bejelentéseket átvizsgálta s így a bejelentett 1500 holdat a tényleges helyzetnek megfelelőleg leszállította.

Van szerencsém az összeírást tartalmazó

kimutatást jelentésemhez / alatt mellékelni, melyben minden szőlősgazda névszerint és szőlőterületének holdszáma hitelesen ki van mutatva. A kimutatásban foglalt 353 gazdának tiszta területe 1356 és fél holdat tesz ki. Miután azonban a kimutatásból okvetlenül elmaradtak egyesek, a nagyváradai szőlőterületet 1400 holdban lehet megállapítani.

Ez a kimutatás teljes hitelességgel szolgálhat alapul a rézgálic kiosztásánál, úgy, amint azt a magas kormány körrendeletében előírja.

A választmány nevében kérem a t. Tanácsot, hogy a kiutalt 60 mázsát annakidején átvenni s annak árát előlegezni kegykedjék; a választmány kötelezi magát a legrövidebb idő alatt az összeget visszafizetni. Ha a t. Tanács a gálic szétosztásával a hegyközség elnökségét bizza meg, mint a múlt esztendőben, — természetesen a gazdasági tanács felelőssége mellett — úgy az elnökség azt készséggel magára vállalja.

T. Tanács! Tisztelettel kérek sürgős intézkedést a további rézgálic engedélyezéséért. Mi teljesen beigazolt terület nagyság után kértünk 150 mázsza gálicot; a mi megfelel 1500 holdnál 10 kilogrammnak holdanként. Ez a legminimálisabb összeg, mely a kétszeri permetezéshez és csak szűken elegendő s így a további permetezések abszolúte lehetetlenek; pedig sokan 5—6 szor is permeteznek s még Váradon is a 3. permetezés feltétlenül szükséges. Nagyon sok törv. hatóság 20 kilogrammot kért minden hold után.

Nagyvárad a múlt esztendőben 100 mázsát kért és kapott 56 mázsát. Bár a múlt évben még sok gazdának nagyobb készletei voltak, mégis a gálic hiányában a második permetezést csak részben tudták végezni s s a további permetezéseket pedig csak az a néhány szerencsésebb gazda, ki nek a múltból rézgálica maradt. Az eredmény ismeretes; termésünk felszuszult teljesen a gálic hiányából s az évtizedek leggazdagabbnak ígérkező termése felénk elpusztulása sok százezerre mező kárt okozott a szőlősgazdáknak.

Ma a kért 150 métermázsza minimális szükségletünkre kapunk 60 métermázsát. Ezt felosztva 1400 holdra, esik egy holdra valamivel több mint 4 kilogramm.

Ez a 4 kilogramm nem fedezi az első permetezés szükségletét sem. Hogy van e egyeseknek megszerzett gálica, azt nem tudom de a magas kormány az a kijelentése, „hogy csak annak adandó, ki másképp nem tudott gondoskodni” — az életben nem vihető keresztül, mert alig akadna egynehány ember, ki készletét bevallaná.

Ha tehát a magas kormány nem lesz képes nekünk a kérelmezett minimális 150 mázsát megszerezni, úgy szőlőink egy részének pusztulása kikerülhetlen.

Holdanként 4 kiló gáliccal nem mehetünk neki az évrnek. Igen sokan — a különben is nehéz viszonyokkal küzdő gazdák közül — szőlőik művelését abba fogják hagyni, vagy legfellebb a nyereendő gálic arányában fogják a művelést fenntartani. Helyes gazdálkodás mellett nem lehet holdanként az évi munkára 4—500 koronát elkölteni, melynek termése gálic hiányában biztosan elpusztul. Nem csak az az évi termés elvesztése lesz a szomorú eredmény, hanem a gazdasági visszaesés folytán a befektetett milliók értéke is sok esetben kétségessé fog válni.

T. Tanács! Ez a szomorú képe a szőlős gazdák mai helyzetének.

Itt az egyes birtokosok tehetetlenek a veszéllyel szemben.

Itt még az ár csekélyebb vagy valamire nagyobb volta sem döntő. Ha a magas kormány 3 koronával nem képes beszerezni elegendő gálicot, szerezzé be azt valamivel drágábban és a magasabb árt vesse ki azokra, kik nagyobb mennyiséget (p. o. 1 mázsán felül) igényelnek.

A felolvasott memorandumot egyhangúlag elfogadták s az abban kifejtett érveket teljesen helytállóknak találták. Felkéri a polgármestert és dr. Hoványi Géza orsz. képviselőt, hogy a miniszternél alkalomadtán személyesen járjanak el a rézgálic kiszolgáltatása ügyében, hogy Nagyvárad szőlősgazdái megkapják a szükséges mennyiséget.

Elnök megjegyezte, hogy ha több rézgálicot kapnánk, ennek az az öröndetes eredménye is lenne, hogy a kereskedők nem adhatnák el eldugott készleteiket 8 koronás uzsora áron.

Végül Márkus János hegybíró bejelentette, hogy jelenleg a metszési napszám 4 korona a váradai hegyen.

A nemzet becsületkérdése.

A hősi halált halt apák helyettesítése.

Abban a jótékonyági lavinában, amit most az ország társadalma fejt ki a háborúval összefüggő célok előmozdítása érdekében, nem győzzük a kormányval egyetemben hangoztatni, hogy tartsuk szem előtt azokat, akiket a háború legjobban sújtott: a hadiárvékat. Eddig ha történt is valami a hadiárvek érdekében, az nem volt más, mint amit a belügyminiszteri rendeletek kiadásában kifejtettek, vagy amit az árvaszékek tettek saját hazafias érzületük parancsa alapján. Ez azonban még mind semmi. A kormánynak és a társadalomnak oda kell hatni, hogy a hadiárveknél amennyire csak lehet pótolják az elesett apákat és igyekezzenek oda hatni, hogy azok a szerencsétlen gyermekek ne érezzék a szeretet hiányát és ne legyenek kitéve nélkülözéseknek.

A kormány most egy rendeletet adott ki, amelyben a hadiárvek érdekében különösen felhívja arra az illetékes gyámhatóságok és a társadalom figyelmét.

A rendelet mielőrt azzal kezdi, hogy a hadiárvek érdekeinek védelmét „a nemzeti becsület kérdésévé” teszi. Az árvaszékek nagymérvű tevékenységében elsősorban a társadalom támogatására van szükség. A hatóság védelme és őrködése mellett ugyanis még mindig széles tér nyílik a társadalom tevékenységére. Mert bármily lelkes a törvényes képviselőknél és a gyámhatóságnak munkája, a hadiárvek védelmében döntő jelentőségű lesz és lehet jövőjükre, ha a társadalom védőként áll oldaluk mellett és vezeti őket a boldogulásra.

A társadalom részvéte különösen fontos, mert állandó és egyéni őrködést teremt a hadiárva személyi és vagyoni viszonyai felett és elősegíti azt, hogy a hatóság a közös védelem révén minden hadiárvával egyenlőleg foglalkozzék. Ezekre való tekintettel a miniszter szükségesnek látja, hogy a társadalomnak a hadiárvek védelmébe való intézményes bevonására a lehetőség megnyitassék. Az az intézmény, mely a társadalmi védelmet megvalósíthatja, az árvaszéki pártfogói intézmény. A pártfogói intézménynek az lesz a rendeltetése, hogy az árvaszéki pártfogó segítségére legyen a hadiárva gyámjának a hadiárva minden érdekének előmozdítása körül.

A pártfogó feladata az, hogy a gyámmal karöltve annak nemes törekvéseit elősegítse, feladatát megkönnyítse és mintegy versengve buzgólkodjék a hadiárva érdekében.

A hadiárva részére az árvaszék jelöl ki pártfogót.

A pártfogói tisztséggel a társadalomnak csak olyan tagja bizható meg, aki gyámi tisztelet viselhet azzal az eltéréssel azonban, hogy

pártfogókká nők is kijelölhetők. Egy egy pártfogóra csak annyi hadiárva bízható, mint ahányra a szorgalmas családfő gondosságával ügyelni képes. A pártfogók kívánságára lehetőleg a hozzájuk közel álló egyéneket kell gondozásukra bízni.

Az árvaszéki pártfogó feladata 1. a hadiárva személyes vagyoni viszonyainak figyelemmel kísérése, 2. a tanácsadás, 3. a szorosabb értelemben vett pártfogás.

E hármass feladatkörben meggyőződést szerez a pártfogó arról, hogy a gyám híven megfélel-e a gyámolt hadiárvaival szemben mindama kötelelességeinek, amelyeket a törvény az árva szellemi és anyagi érdekeinek védelme szempontjából ró rá, továbbá meggyőződést szerez arról, hogy a gyámhatóság által a hadiárva személyi, tartási és neveltetési, továbbá vagyoni ügyében tett összes intézkedések kifogástalan pontossággal végrehajtottak-e?

Végezetül a hadiárvaikat életpályáikon saját erejével s öszeköttetéseivel akként pártfogolja, hogy jólétük és boldogulásuk minél inkább biztosítva legyen.

A pártfogó előtt általában mindig az az elv lebegjen, hogy a **hadiárva lehetőleg rosszabb sorsba ne jusson, mint ahogyan élt hősi halált hait apja mellett.**

Irányelv legyen továbbá, hogy a hadiárva védelmét mindenekfelett családi körben kell megoldani.

A szervezés munkáját a miniszter fogja ellenőrizni. A rendeletet a következő sorokkal zárja le Sándor János belügyminiszter:

Látva azt a lelkes munkát, amelyet általam s az árvaszékek által a hadiárvaik érdekében tett intézkedések a társadalomból kiváltottak, meggyőződésem, hogy az egész magyar társadalom oda fog állani a szíve melegével, munkájának erejével a hadiárvaik mellé, azoknak a hősöknek árvái mellé, akik a hazát életükkel védték meg.

Az interurbán telefon.

A vezérigazgató-helyettes nyilatkozata.

A nagyváradi posta és táviró igazgatóság ezidőszerinti vezetőjét, Gröber Béla dr. postá és táviró vezérigazgatóhelyettesét a tegnapi napon a *Tiszántul* üdvözölte hivatalbalelépése alkalmából. Jóakarátát kértük a sajtó részére, amely e súlyos időkben feladatát csak a posta és táviró fokozott támogatása mellett képes hibátlanul elvégezni. Együttal azt a kérést intéztük a vezérigazgatóhelyetteshez, hogy az interurbán telefon megnyitására tegye meg a saját hatáskörében a megfelelő lépéseket.

Gröber Béla dr. a következőket válaszolta:

— A mai állapot kétségen kívül nehéz, de ezt a hadviselés érdekei követelik. A hadvezetőségnek van legelőször szüksége a vonalakra, ezért a magánforgalom háttérbe szorul. Azonban értem a sajtó kívánságát, mert a mai helyzet kétségtelenül nagy áldozatokat ró a sajtóra, a táviratok sokba kerülnek, a közvetlen érintkezés nehéz s a kérések gyakoriak. Ami az én hatáskörömben esik, mindent megteszek, hogy a kérdés megfelelően megoldassék. A napokban a központtól felvilágosítást kérek s a választ közlöm a *Tiszántul*-lal.

Amely választ érthető érdeklődéssel várjuk.

A Kath. Népszövetség ötödik háborus délutánya.

A kir. kath. tanítóképző ének- és zenekarának közreműködése.

A nemzetek megélhetési, művelődési, politikai viszonyai mindig rányomták bélyegüket egy-egy kor embereinek gondolkodására, viszont az erősebb szellemek iparkodtak az adott körülmények között irányítólag hatni kortársaik gondolat és érzésvilágára. Mivel ez a ráhatás legtöbbször az irodalom útján történt, azért egy-egy nemzet irónak mindig nagy szerep jutott a nemzet fiaii gondolkodásának és elhatározásának irányításában.

A nagyváradi Kath. Népszövetség vasárnap-ünnepélye keretében a költészetnek és ének-zeneművészetnek a mi erős és hűséges szövetségeseinknek, a német nemzetnek az irodalomból a nemzeti jelleg kifejtésére vonatkozó hatásait szándékozik a kir. kath. tanítóképző ének- és zenekara előadásában bemutatni. Ismeretes a magyar irodalomnak, költészetnek, hírlapi és tudományos irodalomnak a magyar nemzet gyermekeinek gondolkodására és érzésvilágára való mély hatása; ismerjük tehát a szövetséges német nemzet harcias gondolat és érzésvilágát, úgy, amint néhány énekre és zenére alkalmazott költeményből az lehetséges.

A program első száma német harci imát és háborus indulót jelez. A harci imát Körner Tivadár szerezte. Ő maga is katoná volt, ki a Napoleon elleni 1813-iki háboruban Lützow önkéntes seregében, mint szárnysegéd vett részt. Jelen költeménye: „Vater ich rufe dich! egyik legszebb harci dala, melyben a költő halála esetére fölajánlja lelkét Istennek. Megható az az előérzet, amely a költeményből szívünkhöz szól s amely be is következett, mert a költő Godebusch mellett golyótól találva hősi halált halt. Körner személye azért is rokonszenves előtűnik, mert szívesen foglalkozott magyar történelmi tárgyakkal; így írt egy drámát Zrínyi ről, amelyet a magyar nemzetnek a kolozsvári nemzeti színháznak 1825-iki megajátása ünnepén volt alkalma megismerni s amely darab kapcsán a mi Kölcseynek először fejtegette a drámáról való esztétikai nézetét.

A költeményből néhány verset magyar fordításban a következőkben szeretnénk bemutatni:

Ima az ütközet alatt.

Ó Uram, könyörgök!
Bömbölve átfog az ágyuknak füstje,
Szikrázva cikáznak villogó érciek,
Harcoknak vezére könyörgök,
Magadtól el ne lökj!

Magadtól el ne lökj!
Vezess, ha vesztek; vezess, ha győzök!
Uram, én megtartom bármiféle parancsod;
Istenem, vezess, mint akarod,
Istenem imádlak!

Istenem imádlak!
Ugy a levelek hullása közben,
Mint a harci menydörgésben,
Kegyelem forrása, kereslek!
Ó Uram, segíts meg!

A második költeményt: „Hurrá Germánia!” Fröligrath Nándor, német költő írta. Szerzője világlátott ember volt, ki az 1848-as évek mozgalmából kifolyólag hosszabb ideig számkivetésben élt Angliában, de mindig jelkesedett német hazájáért s egy általános közboosánat (amnestia) alkalmával hazatérve pompás harci dalaival lelkesítette nemzetét. Az 1870–71-iki német-francia háború idején kelt fenti harci dala sok más háborus költeménnyel egyetemben, amelyekért nemzete külön nemzeti ajándékkal tisztelte meg s tette gondtalanná a költő öreg kora napjait.

A költeményből előkaldó három verset magyar fordításban a következőkben mutatjuk be:

Hurrá Germániá!

Hurrá te büszke, szép nemtő, hurrá Germániá!
Mily élesen figyelve állsz őrt ott a Rajnánál!
A nyárnak nagy hevében is üdén ragadsz fegyvert,
És daccal, mégis vig kedvvel léptetsz a nép elé!
Hurrá Germániá, te büszke hölgy hurrá,
Hurrá te szép idő, hurrá Germániá!

Nem gondoltál viszályra te békés munkád mián.
Szántóföldön szőlőn hosszán aratod gabonád.
Kaszád pengése mellett a kővéket hordtad be;
Egyszer csak halld a kürt szavát onnét a Rajnán át.
Hurrá Germániá, te büszke hölgy hurrá,
Hurrá te szép idő, hurrá Germániá!

Kaszádat és sarlódat a tarlóban eldobád,
Tűzes haragra gyulladál egy pillantás alatt.
Kezetszorítva szólsz, ha így kell lenni, légyon hát!
Fel, minden hősi férfira, a Rajnán álljon őrt
Hurrá Germániá, te büszke hölgy hurrá,
Hurrá te szép idő, hurrá Germániá!

A harmadik költemény a német nemzet egyik nemzeti indulója: „Die Wacht am Rhein.” A költemény akkor keletkezett, amikor a franciáknál a XIX. század 40-es éveiben Thiers miniszteriuma előállott a Rajnára vonatkozó követeléscivel. Szerzője Schueckenburger Miksa, német költő, ki e költeményével az általános néphangulatnak igen szerencsés kifejezést adott. Az 1840-ben keletkezett költemény aztán 30 év múlva a német nemzet fiainak a francia harmezőkön lelkesítő harci és győzelmi indulója lett. A mai háború folyamán is gyakran hallottuk a Wacht am Rhein kellemes dallamát Nagyvárád utcáin hű szövetségesünk vitéz fiainak ajkáról.

A költemény magyar fordítása körülbelül így hangzik:

A rajnai őrszem.

Egy hang nyilallik a hazán,
Mint menydörgés és hullámár;
A Rajna zúg, a Rajna hiv,
Védője lesz-e, bátor szív?
Ó, szép hazám, nyugodt lehetsz,
Ó, szép hazám, nyugodt lehetsz,
Ott áll a hű s erős őr a Rajnán,
Ott áll a hű s erős őr a Rajnán.

Ezreknek szíve földobog
És minden szemben láng lobog,
A német hű, derék, erős,
Mégvéd hazát és szent rögöt.
Ó, szép hazám, nyugodt lehetsz,
Ó, szép hazám, nyugodt lehetsz,
Ott áll a hű s erős őr a Rajnán,
Ott áll a hű s erős őr a Rajnán.

Az égre néz felhők felett,
Akonnán hősök intenek,
És esküszót mond nagy hivatás:
A Rajna német, mint szívom!
Ó, szép hazám, nyugodt lehetsz,
Ó, szép hazám, nyugodt lehetsz,
Ott áll a hős és erős ő a Rajna,
Ott áll a hős és erős ő a Rajna.

A különféle nyelvek igen eltérő sajátosságai miatt igen nehéz, szinte lehetetlen fordításban visszaadni bármely költemény eredeti szövegének ritmikáját, rimbeltartalmát és tartalmi szépségeit. Azért, bár ez ismerettség számára készült a költeményekről magyar fordítás, de ez csak általános tájékoztató akar lenni; a kir. kath. tanítóképző ének-kar az eredeti, tehát német nyelven fogja a saját zenekara kísérete mellett a dalokat énekelni, hogy a költemények összes szépségei kidomborodjanak.

A zenekarra való átírás Resch Mihály zenetanár érdeme, ki Himmel, Steffens és Wilhelm német zeneszerzőknek dallamait és ének-kari összehangosításait vonós hatásra, két flótára és négy kezes zongorára hangszerelte. A nagyváradi kir. kath. tanítóképző ének- és zenekara a fenti számokat Resch Mihály zenetanár vezetése mellett fogja a Kath. Népszövetség vasárnapi ünnepélyén előadni.

A Katholikus Népszövetség vasárnapi ünnepéje.

Az ünnepély műsora a következő:

1. Német harci ima és háborus induló. a) "Vater ich ruhe dich!" Th. Körner-Himmel-Resch. b) "Hurráh Germánia!" Freiligrath-Steffens-Resch. Előadja a kir. kath. tanítóképző ének- és zenekara. Vezető Resch Mihály zenetanár.

2. Báthory Gábor: "A zászlótartó." Szavalja: Stagl Margit.

3. Joh. Seb. Bach: (Camille) Saint Saëns. Gavotte, zongorán előadja: Stettner Margit.

4. a) Farkas Ödön: "Sir a nótá..." b) Böhm: "Tied vagyok" Énekli: dr Krüger Aladár, zongorán kíséri: Lamprecht Mici.

5. "Örök harc, örök béke." Ünnepi beszéd, tartja: dr Buday Gyula kir. kath. jogakadémiai tanár.

6. Német nemzeti induló. "Die Wacht am Rhein," Schneckenburger-Wilhelm-Resch. Előadja a kir. kath. tanítóképző ének- és zenekara. Vezető: Resch Mihály zenetanár. Kezdeté délután 5 órakor.

Bélepti díj nincs, de szíves adományokat a Katholikus Népszövetség céljaira közönséggel fogadnak. A tiszta jövedelem 20 százaléka háborus jótékony célra fog fordítani.

Bélepti jegyül a népszövetségi tagsági igazolvány vagy a meghívó szolgál. A meghívó vagy a tagsági igazolvány kívánatra felmutatandó. Fenntartott helyek az első sorokban február 23 án este 6-7 óra közt a "Tiszántúl" szerkesztőségében előre megválthatók.

Véres összeütközés szerb és görög katonák között.

Athén, február 22. A Szalonikiben megjelenő Hellasz jelenté, hogy az ottani Belgrád-étteremben véres összeütközés támadt szerb és görög katonák között. Az étteremben volt szerb katonák ivás közben hangosan éltették Szerbiát, Franciaországot, Angliát és Oroszországot, majd pedig azt kiáltották, hogy: Le Görögországgal! Az étteremben mintegy száz görög katona is volt, akik eleinte csak szóval tiltakoztak hazájuk

gyalázása ellen. A szerbek azonban tovább is szidalmazták a görögöket, mire ezek fegyverrel támadtak a szerb katonákra. A szerbek is fegyvert fogtak és valóságos ütközést fejlődött ki, amelynek igen sok súlyos sebesültje és nyolc szerb halottja volt. A görögök közül egy katona sérült meg. A garázda szerb katonákat a Szalonikiben működő francia katonai rendőrség letartóztatta.

HIREK

A Vörös-Kereszt Egylet közgyűlése.

A Vörös-Kereszt Egylet ez évi közgyűlését e hó 24 én csütörtökön délután 5 órakor tartja a Városháza nagytermében és ezúton kéri fel összes tagjait, hogy a közgyűlésen minél nagyobb számban megjelenjen szíveskedjenek. A közgyűlés tárgyszorozatában szerepel először az évi jelentés, mely az egylet összes működéseire kiterjedve ismerteti, ez nyomtatásban is meg fog jelenni, azután a pénztári jelentés, esetleges indítványok, a kilépő választmányi tagok helyett újak választása és tisztujtás.

A közgyűlést megelőzőleg csütörtök délután fél 12 órakor a betegnyugvó állomáson egy kedves ünnepély fog lejárni. Hlatky Endre főispán öméltsága mint a nagyváradi Vörös Kereszt választmányának elnöke fogja átvezetni az ott működő irgalmas nővérek főnöknője Kassida nővérek azon diszoklevelet, melyet az egyesület választmányja azon kiváló, soha meg nem hálálható szolgálatok elismerése gyanánt szavazott meg részére, amely szolgálatokat az irgalmas nővérek az egylet illetve a szenvedő harcok érdekében fejtettek ki. Ezen ünnepségen amint értesülünk nagyon sokan fognak megjelenni a nagyváradi előkelő polgári és katonai személyek közül. Az ünnepély különbea nyilvános és mindenkit szívesen látnak.

Vélemények az Adriáról.

A februári közgyűlés előtt Juricskay Barna pénzügyi tanácsos azt a javaslatot tette a tanácsnak, hogy az Adria-Egyesület anyagilag is támogassa a város s lépjen be alapító tagnak, hogy az egyesület célját, az Adria-tenger iránt való érdeklődés előmozdítását s az adriai kereskedelem fejlődését elősegítse. A polgármester azon kijelentésére, hogy ez az idő erre nem alkalmas, a tanács az ügy felett napirendre tért. Tegnap jelent meg a belügyminiszternek 45455-915 B. ü. m. sz. rendelete a hivatalos lapban, amely ezeket mondja az egyesületről:

— Nemzeti érdekek fűződnek ahhoz, hogy azt a nagy értéket, amelyet számunkra a magyar tengerpart jelent, céltudatosan használjuk fel. Ezt a célt a Károly Ferenc József főherceg védnöksége alatt működő Magyar Adria Egyesület a legmértékben igyekszik elérni. A tengerpart uralkodó hadászati és gazdasági szempontból egyaránt rendkívüli fontossággal bír s ez most még jobban világosabbá s erősabbá váló. Aki teheti, lépjen be az egyesületbe stb., stb.

Ilyen különbözők a vélemények az Adriáról.

* **Népmissió Csatáron.** Gróf Széchényi Miklós megyés püspök figyelmét a legesekélyebb hitközségekre is kiterjeszti. A többi között e hó 13-17 napjain Hegyközsécsatáron is saját költségén népmissiót tartott. Emberileg lehetetlennek látszott e csekély hitközségben a siker. Alig tehetjük száználvanra azon otthonlevő kath. hívek számát, kik a templomot látogathatják. És mégis állandóan zsúfolt templomban tartotta lángszellemű sz. beszédeit Varga István Jézus-társasági atya. A szomszédos hitközségekből is fáradszomással buzgalommal mindennap odasereglettek a hívek, sőt a helybeli reformátusok közül is igen sokan állandóan résztvettek az ajtatosságok. A helybeli, ujlaki és tóttelaki hívek között hirtűben megerősödve négyszázán gyóntak és áldoztak; a reformátusok pedig álmélkodva mondták: ez valóban a szeretet temploma, az égiek hajléka!

* Moskovits József dr bevonul.

A Kereskedelmi és Iparkamara elnökét Moskovits József dr-t a kamara fel akarta mentetni a hadbavonulástól, de ő nem fogadta el ezt. Ezenkívül, mint az Adriának igazgatóját, amely katonai őrléssel foglalkozik, a hadügyi kormány felmentette volna. Ezt sem fogadta el. Mint tudósítónak kijelentette:

— Bevonulok március 3 án. A felmentésekre nem reflektálok. Első a haza iránt való kötelesség teljesítése. Nem akarom, hogy a háború megatt bujkálásról beszéljenek. Tehát bevonulok.

* A Kath. Kör vetítő estéje.

Nagyszámu és előkelő közönség részvételével tartotta meg tegnap előadását a Kath. Kör vetítő estélyén dr Géczy József teológiai tanár. Dr Bozóky Dezső pompás eredeti felvételeit mutatta be rendkívül vonzó, ötletes előadás keretében, mely mindvégig lekötötte a hallgatóság figyelmét. A közönség egyaránt élvezte a művészi felvételeket a világ gyönyörű exotikus tájairól s a tudós előadó kitűnő magyarázatait. A legközelebbi vetítő est jövő kedden fél 6 kor lesz.

* **Levél az Isonzó-frontról.** Az olasz harctérről kaptuk a következő levelet:

Február 18 án d. e. 11 óra tájban óriási kétfedelű ellenséges páncélos repülő jelent meg Isonzó frontunk fölött. Repülőnk ritka ügyességgel pillanat alatt körülzárták, heves géppuska tűzbe vették s Merna előtt leszállásra kényszerítették. Az óriási nagyságu gép jobb és baloldalán 1-1 gépfegyver volt felszerelve. Ketten voltak benne, az egyik aviatikus szíven találva holtan ült a nyeregben, a másik sértetlenül szállt alá, éppen a 4-es honvédek lelkesen ujjongó tömegébe. — Az izgalmas látvány — milyenben immár másodszer volt részem — örökké emlékezetes lesz előttem, — elraktároztam háborus életembeim tarsolyába. Sz. P.

* **A Bolgár Vörös-Kereszt.** A Bolgár Vörös-Kereszt javára e hó 12 én a Vigadóban rendezett hangverseny tiszta bevételét, 2166 korona 44 fillért, a tegnapi napon dr Sass Elemér főispáni titkár, a rendezőség buzgó tagja, az Országos Bizottságnak elszámolás és jelentés kapesán átutalta. — A tegnapi napon érkezett meg a rendezőséghez a Nagyváradi Takarékpénztár 200 koronás nemes adománya, amely összeg már a fenti átutalásban bennfoglaltatik.

*** Képsorso és a vármegye házában.** Tegnap este a szokásos kis matiné keretében került sorraolásra két kép, melyet a kiállító Kosztolányi Dezső és Rippl Rónai festőművészek bocsátottak a Vörös Kereszt rendelkezésére. Ezek közül Kosztolányi képét a 951-es, Rippl-Rónai rajzát pedig a 2120-as szám nyerte meg. Tegnap este a Szigligeti színház két kiváló társját hallottuk a vármegyebázán. Sz. Zsigmondy Anca és Perényi Kálmán szerepeltek énekszámakkal, melyeket a szép számu közönség melez tapsokkal honorált. A Vörös-Kereszt ezután hívja fel a nyerteseket, hogy képeiket holnap délelőtt fel 10 óra 11 óráig a vármegyebáz nagytermében, később pedig a Jobbkéz helyiségében vegyék át.

*** A malmok készleteit rekvizitálják.** A kereskedelemügyi magyar kir. miniszter ur 9811-VI.-1916. számú körrendelete alapján utalással a magyar kir. minisztérium 371-M. E. számú rendelkezésének 1. §-ára figyelmeztetjük a gabonát vagy lisztet élelmiszerekké feldolgozó iparvállalatokat, hogy kötelesek a birtokukban lévő, vagy birtokukban még nem lévő, de a maguk részére kötés útján biztosított gabona és lisztkészletüket a Hadi Terményrésztartásnak beljeleatani. Ezen készletek az idézett rendelet 3. §-a értelmében rekvizitálnak és így birtokosuk ezen készletekkel nem rendelkezhetnek, hanem kötelesek azt gondosan megőrizni. Mint hogy tapasztaltatott, hogy egyes vállalatok az említett készleteket üzemeikben ezen rendelkezések dacára is feldolgozzák, figyelmeztetjük a rendelkezéseket be nem tartó vállalatokat, hogy ezen eljárásuk a rendelkezésben körülírt rendkívül súlyos következményekkel járhat és hogy gabona- és lisztkészletüket még az esetben sem dolgozhatják fel, ha a korábban érvényben állott rendeletek valamelyike alapján nyertek is annak beszerzésére szabályszerű engedélyt. Nagyvárad, 1916. február hó 22. A nagyvárad ker. Kereskedelmi és Iparkamara: Dr. Moskovits József s. k. elnök. Dr. Sarkadi Lajos s. k. titkár.

*** Vilma játszik, Krisztina fest.** Megirtuk, hogy Vajnovszky Vilma március első napjaiban fellép a Szigligeti-színházban. A *Nebánstvirág* címszerepét játssza, s ennek érdekessége, hogy a fehér selyem-atlasz ruhájának pillangó díszítéseit maga, a szintén talentumos Vajnovszky Krisztina festette. Hogy a sikerhez ő is adjon valamit, ami neki a legjobb része.

*** A gyufa eladási ára.** A Bud. Tud. illetékes helyen annak kijelentésére hatalmazták fel, hogy a hazai gyufagyártmányok árának emelése nem áll küszöbön, továbbá, hogy az illetéktelen közvetítő kizárásával vett belföldi gyújtó megfelelő polgári haszonnal továbbra is négy fillérrévével árusítható dobozoként. Azzal a híreszteléssel szemben, hogy Ausztriából nem jöhet be gyújtó, a magyar királyi központi statisztikai hivatal adatai alapján megállapítható, hogy egyedül az 1915. január szeptemberi időszakban (későbbi adatok még nem állnak rendelkezésre) 17 873 méter-mázsát hoztak be Ausztriából, ami körülbelül huszezer lánának, illetve százmillió doboznak felel meg. Ezzel ellenkező minden más hír csak a gyufafogyasztó közönség megtévesztésére szolgál.

Ez a hivatalos közlemény, ezt tudja a Bud. Tud., de a közönség mást tud. Mi magunk 5 fillért fizetünk a gyufáért s falunk hat fillért vesznek egy skatulya gyufáért.

*** Brak, brak.** Megirtuk már, hogy kevés a bőr, drágul folyton és bíányozni fog. Ami finom bőr van, azt nagy kerülővel az ellenséges államokból hozzadják, ha tünnetes divatusezernyaink számát. A divat eddig a magas szárú cipő volt, s most feljebb nyult. Egész a térdig fog érni a cipő szára s úgy hívják, hogy brak. Ez a divat már ki fogja hívni a nyilvános kritikát, s vihart fog támasztani, ha az ucsra ki viszik. A neve is levei beka hangjára emlékeztet: brak, brak! Jó lesz nem tráfalni.

*** Nagyvárad város árvaszéke** felhívja azon kistaruak gondolon, akiknek hadiárvaságuk hivatalosan még nincsen ugyan megállapítva, de valószínű, hogy atyjok bési halál halt, hogy ezen körülményt az árvaszékiel (Városháza II. em. 34. ajtó szám) a hivatalos órák alatt, akár szóval, akár levelezőúton haladéktalanul jelentsek be, hogy az árvaszék a hadisági védelmet ezen kistaruakra is megelőbb ki-terjeszthesse Nagyvárad 1916 február 21. Dr. Istvánffy István, árvaszéki elnök.

*** Schatz Jakab dr. tréfái.** A legutóbbi felülvizsgálatok sok hadkistelet küldtek át Temesvárra katonai felülvizsgálat céljából. A nagyváradiakat Schatz Jakab dr. törzseros vizsgálta meg s a legsúlyosabb szív- és idegbetegeknél a következő kijelentést tette:

— Ilyen bajjal még frontszolgálatot tehet az ember. Tessék hazamenni s készülni a bevonulásra.

A hadkisteletek hazajöttek nagy esodálkozással, de bár fejcsóválva, beleenyogdák a dologba. Tegnap megjött mindegyiknek az elbocsátó lapja ezzel:

— A katonai szolgálatra *alkalmatlan*.

Igy tréfált Schatz dr. törzseros a nagyváradiakkal.

*** Záróvizsga az ipariskolában.** Az iparos tanácskóla téli tanfolyamának záróvizsgálatai folyó hó 26-án — szombaton — délután 6 órakor fognak megtartatni a nagypiaetéri Darvassy-féle bérházban. E vizsgálatokra az iparoktatási bizottság tagjait, az ipartestületet, valamint az érdeklődőket tisztelettel meghívjuk. Nagyvárad, 1916 február 20. Lukács Odón, iparoktatási bizottsági elnök. Szűcs Izsó, ipariskola igazgató.

*** Senki el sem bucsuztatja őket.** Menetszázadok indultak a napokban harctérre. Sok jó váradfi ment el talán mindörökké, sok fiatal szív dobbant meg itthon utoljára, váradfi családok reményesgei, a szép fiatalág piros arcu csapat a masirozott végig az utcákon. Megesókölták a puskaesővét, végigtáncolták az aszfaltot, leborultak sírva a pályaudvar korlátaira, bucsuztak tőlünk a kedves jó fiúk, a Halál jelöltjei, győzelmeink biztosítékai. És senki se volt ott a polgári hivatalos urak közül, hogy elbucsuztassa őket, hogy utolsó lelkesítő beszédet intézzen hozzájuk, hogy soha ne felejtsek el a szeretet beszédes szavait, hogy fülükbe esengjen a hivatalos Nagyvárad bátorító szava. Senki. Elmentek esendben, hivatalos részvétel nélkül. A hivatalos irások folyton azt írják: „bámuljuk fiaink hősiességét”, bámuljuk, bámuljuk, de mikor elmennek ezek a jövőző hősök, Doberdó páratlan katonái, elfelejteneik kimenni a hivatalcsak — a pályaudvarig. Hogy az ezredet meglátogassák, ezek után erre gondolni sem lehet. Így gondolják: Majd visszajönnek a fiúk. Akik visszajönnek.

*** Adakozás.** Martin Ilonka a vak katonák és rokkant katonák részére 10-10 koronát adományozott lapunk útján. A kegyes adományt illetőségi helyére juttatjuk.

*** Bőrcipők fatalissal.** A reichenbergi kamara arról ért sít benünket, hogy kerületében települt Schuhfabrik R. J. Helfeld Georgswalden ben fécipőket, vagyis bőrcipőket fatalissal több mint 30 év óta készít és hoz forgalomba és arra kéri, hogy ezt a körülményt kerületünk érdekelteinek hozzuk tudomására. E kérelemnek anyival is inkább elagét tesszünk, mert tudomásunk szerint is utóbbi időben nagyobb érdeklődés mutatkozik az említett cipőfajták iránt. — Nagyvárad, 1916 február hó 22. A nagyvárad ker. Kereskedelmi és Iparkamara: Dr. Moskovits József s. k. elnök. Dr. Sarkadi Lajos s. k. titkár.

*** Egy veszett kutya garázdálkodása.** A veszett ebek újra garázdálkodni kezdenek, bár a rendőrség igen szigorú intézkedéseket rendelt el és hajtott végre. Kruczo Lajos asztalosság tegnap bejelentette a rendőrségen, hogy reggel 7-8 óra tájban egy veszett kutya a Damjanich-és Vitez utcákon több járókelőket megmárt. A garázdálkodó ebet vasvillákkal agyonverték. A négy megmárt egyént: Nyikora János 53 éves, Fritz László 14 éves, Fülöp Mária 30 éves és Szendrői Erzsébet 22 éves egyőneket Kemény L. Ignác rendőrkapitány felszállítatta a Pasteur intézetbe Budapestre. A rendőrség újabb szzárlatot rendelt el.

*** Tülos a hollandi vaj behozatala.** Van szerencsénk az érdekeltek tudomására hozni a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur 5938. IV. számú leirata folytán, hogy a skandináv országokban és Hollandiában vásárolt vajnak németországi átvitelt a német kormány betiltotta további intézkedésig. Nagyvárad, 1916 február hó 21. A nagyvárad ker. Kereskedelmi és Iparkamara: Dr. Moskovits József s. k. elnök. Dr. Sarkadi Lajos s. k. titkár.

*** Vidéki szerencsétlenségek.** Csökmőről jelentik, hogy Gal Gábor reszegen egy vizes árokba esett. Nem tudott kímásmázzal belefúti. — Körösbánátka határában a nagy hóval borított hegyen egy 2-3 napos gyermek hulláját találták. A kutyák már lerágta kezét lábát. A esendőrség a nyomozást megindította. — Kovacs Eszter városodi lakos 25 éves leány azért, mert az apja hadbavonulása előtt meg akart nősiülni, felakasztotta magát. — Kerpenyádon Csásár Páskánét szívzserühűdés érte. Kikisérte férjét a vonathoz, aki katoná és szabadságon volt otthon s bánatában alighogy haznért lakására, összeesett s meghalt. — Ermihályfalván Tóth Sándor dobánybevaltó hivatali munkás a padlásról a liftbe esett. Agráz kórást és koponyarepedést szenvedett s rövidesen meghalt.

*** A timár iparosok figyelmebe.** Utalással a m. kir. minisztériumnak f. évi február hó 6-án életbelépet egyes bőrfajták felhasználásának és forgalombahozatalának korlátozása tárgyában 449-1916. sz. a. kiadott rendelkezere értesítjük a kamarai kerület timár iparosait, hogy a rendelet 3. és 6. §-ai szerint szükséges bejelentéseket az tanusítványokhoz s nyomtatványokat az aulirt kamaránál a hivatalos órák alatt (d. e. 9-12. és d. u. 3-5 ig) bármikor átvéhetik. Nagyvárad, 1916 február hó 21. A nagyvárad ker. Kereskedelmi és Iparkamara: Dr. Moskovits József s. k. elnök. Dr. Sarkadi Lajos s. k. titkár.

*** Köhögés, hurut, rakodtság, elnyálkásodásnál** használjon kizárólag: Farkas-féle hurut-azeteket. Ára K. — 60. Kapható, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B. Telefon: 13-02.

*** A Nagyvárad Hiteibank, Takarékszócsészövetkezet** tízezer egység (XI ik) évtársulatanak kifizetése f. hó 14-16-ig kezdve eszközöztetnek.

*** Megvétele kerestetik** egy közép nagyságu Wertheim-szerény. Ajánlatok a kiadóhivatalba kéretnek.

x **Megfagyott**, szélből kivörösödött, kicserepesedett arc, orr, kéz ápolására és fehérítésére gyors és biztos hatású az YPO jegyű „Harmat tejkrém.” Ára 1 korona. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Rákóczi ut 7/B.

* **Gyurjad Gyurka.** Piszkáld ki. Ellőték a jobbkaromat. Ott ahol a Dnyeszter vize zug. Csukaszürke ember. Háborus mozzifelvevő. Rendkívül érdekes lemez újdonságok Rákóczi ut 7. az udvarban SIMON GYULA hangszerkészítőnél. Hangszerek, hegedűk, gramafonok, hurkülönlegességek. Gramafonok, hangszerek olcsó szakszerű javítása.

x **Polonkairtó NOXIN** biztos zser. Ára 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

* **Családi rum** vaniliával vagy ananász ízzel literje K. 4-50. Mindenféle likőr essentiák 1 üveg 70 fill. Cognac legkiválóbb minőségben. Tejkivonat. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Rákóczi-ut 7/B

* **A Polgári takarékos- és segélyszövetkezet** 18. évtársulatának törzsheftéi a reá eső osztalékkal együtt f. hó 14 től kezdődőleg kifizettetnek.

* **A legjobb, legkedveltebb,** legolcsóbb beszerzési forrás! Teát, rumot, esokoládét, szardíniát, szalámit, sajtot, kakaót, szaloncukrot, Kugler, Garbeaud bonbont. Mindezt a legelőnyösebb árban ASZÓDYNÁL, akinek Kossuth-utcai és Rákóczi-ut-i üzleteiben nagy szaloncukorka vásár van. ASZÓDY féle híres 8-féle zamatu pörkölt kávé, legfinomabb tea, a Sas passagabeli külön halakonzerv üzletben az összes faju pácolt halak amelyek a húst pótolják azokivül mindenemű kiválóan finom édességek kaphatók. Katonai postaládákat és haretéri dobozok az üzletben megtöltetnek.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Szerdán: Grün Lili.
Csütörtökön: Cigányszerelem.
Pénteken: Böregér.
Szombaton délután: Ifjúsági előadás. A kisasszony férje.
Szombaton este: Varázskeringő.
Vasárnap este: Csepürágók.

A bérlők figyelmébe. A színház igazgatósága értesíti a t. színházi bérlőket, hogy az idény második felének még hátralévő felidejére a bérletet a színház titkári hivatalában, a hivatalos órák alatt kifizethetik.

Grün Lili. Földes Imre vigjátéka: a Grün Lili, még ma este is műsoron van és előreláthatólag mára is nagy közönséget fog vonzani.

A Cigányszerelem. Sz. Zsigmondy Anna, — mint ezt a nagyváradai színházi publikum tapasztalatból tudja, — egyik legjelentékenyebb primadonna sikerét a Cigányszerelem Körösházy Ilonájában aratta, amely pompás, kitűnő szerepe volt a temperamentumos művésznőnek. Sz. Zsigmondy Anna legközelebb csütörtökön lép fel a Cigányszerelemben és ez az operette a maga bájos zenéjével meleg érdeklődést fog kelteni a csütörtöki előadáson is.

A böregér. Strauss bájos operettje a Böregér pénteken este kerül színre.

Legújabb táviratok.

Sarrail a görög királynál.

Budapest, febr. 22. (Saját tudósítónktól.) Athénből jelentik: A görög király és Sarrail francia tábornok hosszasan tanácskoztak.

Krétai konzuljaink elfogatása.

Budapest, február 22. (Saját tud.) Krétában az osztrák-magyar konzulokat elfogták és angol hadihajókra vitték.

Zeppelin-riadalom Párisban.

Budapest, február 22. (Saját tudósítónktól.) Párisi jelentés szerint tegnap hirtelen alarmit fújtak s parancsot kaptak az utcai lámpák eloltására, a házak ablakainak elcsőtítésére, mert Zeppelin közeledését vették észre.

Nikitát internálták.

Budapest, február 22. (Saját tudósítónktól.) Párisi jelentés szerint Nikitát az antant miután Montenegro fegyverletétele befejezést nyert internálta.

A lavina 85 áldozata.

Bischofshofen, február 22. A Hochkönig fensikján szombaton délután történt szörnyű lavinakatasztrófa-nak nyolevanöt ski katoná esett áldozatul.

Igazságszolgáltatás.

A lelet.

Waiszlovich Emil thb. tag a Park szálló tulajdonosa, közérdekű beadványt intézett a nagyváradai rendőrséghez. Válaszul egy fizetési meghagyást kapott. Beadványában erősen kikelt ez ellen „alaptalanul utazik a közönség zsebére” írta s a polgármesterhez fegyelmi beadványt intézett Lakatos Sándor iktató ellen. A közigazgatási bizottság kimondotta, hogy Lakatos nem köztisztviselő s fegyelmi eljárás alá nem vonható, mire Lakatos Sándor hivatalból üldözendő rágalmazás miatt jelentette fel Waiszlovich Emilt. A törvényszék felhívta a polgármesteri hivatalt, hogy a meghatalmazást hogyan adta ki Lakatosnak. A polgármester nem tudott e meghatalmazásról, amely pecsét és iktató szám nélkül volt kiállítva s ezért a polgármester Juricskay Barna jelentésére e meghatalmazást visszavonta. A törvényszék tovább kutatta, hogy került a meghatalmazás az iratok közé, mire a polgármester átiratban semmisnek kérte tekinteni, tőle ugyanis ezt nem kérték. Rimler Károly polgármester eskü alatt vallotta, hogy e meghatalmazást becsempészték és elítélte az esetet.

A törvényszék Ember Géza elnöklésével Waiszlovich Emilt 300 korona pénzbüntetésre ítélte rágalmazásért. Fellebbezésre a tábla Harmathy Károly kuriai bíró elnöklésével tegnap tárgyalta az ügyet.

Waiszlovich Emil a valódiság bizonyításának megengedését kérte.

Baróthy Pál főügyész helyettes nagyobb szabásu beszédben fejtekte ki, hogyan deza-

vuálta magát a polgármesteri hivatal s milyen szegényére válik ez eset a közigazgatásnak, amelyet maga is elítél.

A királyi tábla a valódiság bizonyítását megengedte s elrendelte annak bevizsgálását, hány leletet vett fel 1911-13 ban Lakatos Sándor s hányat jogosulatlanul.

IRODALOM

Az Élet szépirodalmi és művészet hetilap (szerkeszti Andor József) február 2-i száma a következő tartalommal jelent meg: Irodalmi „börze” Ktn. — Laura. (Költmény.) Fábán Géza. — Vallomás a szerelemről. (Költmény.) Ráday Tivadar. — Iván az üvegfuvalás. (Elbeszélés.) Lókey János. — Boldog otthon. (Regény.) Cyprián. — A rokitnói mocsarak között. Pogány Kázmár. — Az árvák anyja. (Elbeszélés.) Rácz Pál. — Kultura. — Hétről-hétre. — Szerkesztői üzenetek. A kitűnő lapot melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe. Szerkesztőség és kiadó hivatal: Budapest, I., Fehérvári ut 15/c. Előfizetési ár félévre 10 korona. Mutatványszámot készséggel küld a kiadóhivatal.

A szerkesztésért ideiglenes felelős:
Dr. PAPP KAROLY.

Merza Kálmán

nyerges és szilgyártó Nagyvárad,
Rákóczi-ut 19. szám.

Telefon: 3-65 Telefon: 3-65

Tiszti nyereg és szijazat, kocsi-ülés, lábvédők és szerszámok raktára.

Belépési felhívás.

Az Általános Takarékszövetkezet, mely az Általános Takarékpénztár kebelében működik Nagyvárad, Bémer-tér 2. 1916. január 1-én nyitotta meg.

XIV. évtársulatát.

A belépés tetszés szerinti számú törzsbetét jegyzésével történik, melyek mindegyike után hetenkint 20 fillér fizetendő. Az új évtársulat 3 éven át, vagyis 156 hónap tart, aminek eltelté után a tagok az általuk megakarított tőkét az elért haszonban való arányos részesedés mellett megkapják.

A szövetkezet tagjainak váltóra vagy kötelezvényre kölcsönöket folyósít s a folyósított kölcsönök a heti befizetésekkel három év alatt törlesztendő le. A befizetések vasárnap és ünnepnap kivételével mindennap délután 9-12 óráig, délután 3-5 óráig történnek.

Vidéki tagok részére postatakarékpénztári lapokat küldünk, melyekkel befizetéseiket portómentesen eszközölhetik.

Az új évtársulat működését január 1-én megkezdte, ezért felkéretnek a belépni szándékozók a mielőbbi jelentkezésre.

Nagyvárad, 1915. november hó.

Általános Takarékszövetkezet.

Kiadó

Rimanóczy-utca 11. sz. házban (volt Darvas féle palota.) első emeleten nagyuri lakás, 6 szoba tőlükert, hall, diszker, autogarage, központi fűtéssel, stb. 1916. május 1-re. Ugyanott a földszinten egy nagy iroda helyiség 1916. május 1-re. Ezredévi emléktér felé 4 szobás lakás azonnal kiadó. Gróf Vécsey-u. 4. sz. házban (Rulikovszky-ut.) két szép 4 szobás lakás, fürdőszobával azonnal kiadó. Értekezni lehet a

Nagyváradj Takarékpénztárban. Telek-u. 2.

3 szám.

A rézmozsarak és rézüstök pótlására szolgáló **vas hadimozsarak**, ónozott, horganyzott és csiszolt **vaslemezüstök** kaphatók

Andrényi Károly és Fiainál.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA ÉS RAKTÁR:

NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

TELEFON 514.

TELEFON 514.

Értesítjük a m. t. közönséget, hogy a **WOLFRAM LÁMPÁK**

ára olcsóbb lett, Wolfram és egyéb izzólámpák nagy raktára legolcsóbb áron a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Költségvetések ingyen. Elvállaljuk villamos világítási és erőátviteli berendezések felszerelését. Csillárok, izzólámpák állandóan nagy választékban kaphatók. Villamos motorok 1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja
55.

Főszerelő telefonja
55.

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban.

Lahner György-utca 4. sz. ház első emeletén

3 szobás modern lakás

azonnal kiadó. — Értekezhetni a **Polgári Takarékpénztárnál** Kossuth-utca.

Nagyváradj fióküzletek :

Kossuth-utca 5. Gyárepület
Bákóczy-ut 2. Bazárepület.
Zöldfa-utca 7.

Nagyváradj fióküzletek :

Kossuth-utca 5 Gyárepület
Bákóczy-ut 2. Bazárepület.
Zöldfa-utca 7.

Divatos

Elegáns

NŐI CIPŐK

a téli saisonra

igen nagy választékban, szabott gyári áron kaphatók a

HUNGÁRIA CIPŐGYÁR r. t.
fióküzleteiben.

Gyártmányaink izléses kiállításuk, kiválóan szép formájuk miatt közkedveltek.

50 fióküzlet az ország összes nagyobb városaiiban.